

СУБОТИЦА
SZABADKA
SUBOTICA
SUBOTICA
2023

**17. МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА
КОНФЕРЕНЦИЈА**
НАУКА И КОМУНИКАЦИЈА

**17. NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS
KONFERENCIA**
TUDOMÁNY ÉS KOMMUNIKÁCIÓ

**17. MEĐUNARODNA NAUČNA
KONFERENCIJA**
ZNANOST I KOMUNIKACIJA

**17th INTERNATIONAL SCIENTIFIC
CONFERENCE**
SCIENCE AND COMMUNICATION

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ УЧИТЕЉСКИ ФАКУЛТЕТ НА МАЂАРСКОМ НАСТАВНОМ ЈЕЗИКУ У СУБОТИЦИ
ÚJVIDÉKI EGYETEM MAGYAR TANNYELVŰ TANÍTÓKÉPZŐ KAR, SZABADKA
SVEUČILIŠTE U NOVOM SADU UČITELJSKI FAKULTET NA MAĐARSKOM NASTAVNOM JEZIKU U SUBOTICI
UNIVERSITY OF NOVI SAD HUNGARIAN LANGUAGE TEACHER TRAINING FACULTY, SUBOTICA

17. Међународна научна конференција

НАУКА И КОМУНИКАЦИЈА
Зборник радова

Датум одржавања: 9–10. новембар 2023.

Место: Учитељски факултет на мађарском наставном језику,
Суботица, ул. Штросмајерова 11., Република Србија.

17. Nemzetközi tudományos konferencia

TUDOMÁNY ÉS KOMMUNIKÁCIÓ
Tanulmánygyűjtemény

A konferencia időpontja: 2023. november 9–10.

Helyszíne: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar,
Szabadka, Strossmayer utca 11., Szerb Köztársaság.

17. Međunarodna naučna konferencija

ZNANOST I KOMUNIKACIJA
Zbornik radova

Datum održavanja: 9–10. novembar 2023.

Mesto: Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku,
Subotica, ul. Štrosmajerova 11., Republika Srbija.

17th International Scientific Conference

SCIENCE AND COMMUNICATION
Papers of Studies

Date: November 9–10, 2023

Address: Hungarian Language Teacher Training Faculty, University of Novi Sad,
Subotica, Strossmayer str. 11, Republic of Serbia

Издавач

Универзитет у Новом Саду
Учитељски факултет на мађарском наставном језику
Суботица

Kiadó

Újvidéki Egyetem
Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar
Szabadka

Izdavač

Sveučilište u Novom Sadu
Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku
Subotica

Publisher

University of Novi Sad
Hungarian Language Teacher Training Faculty
Subotica

Одговорни уредник / Felelős szerkesztő /
Odgovorni urednik / Editor-in-chief
Valéria Pintér Krekić

Уредници / Szerkesztők / Urednici / Editors
Viktor Fehér
Laura Kalmár
Judit Raffai

Технички уредник / Tördelőszerkesztő /
Tehnički urednik / Layout editor
Zsolt Vinkler
Attila Vinkó

+381 (24) 624 444
magister.uns.ac.rs/conf
inter.conf@magister.uns.ac.rs

ISBN 978-86-81960-21-9

Суботица – Szabadka – Subotica – Subotica
2024

Председавајући конференције / A konferencia elnöke / Predsjedatelj konferencije /
Conference Chairman
Josip Ivanović, Valéria Pintér Krekić

Организациони одбор / Szervezőbizottság /
Organizacijski odbor / Organizing Committee

Chairperson /Elnökök / Председници / Predsjednici

Fehér Viktor
University of Novi Sad, Serbia
(International Scientific Conference)

Laura Kalmár
University of Novi Sad, Serbia
(International Scientific Conference)

Cintia Juhász Kovács
University of Novi Sad, Serbia
(ICT in Education Conference)

Zsolt Námesztovszki
University of Novi Sad, Serbia
(ICT in Education Conference)

Judit Raffai
University of Novi Sad, Serbia
(International Scientific Conference)

Márta Törteli Telek
University of Novi Sad, Serbia
(International Methodological Conference)

Éva Vukov Raffai
University of Novi Sad, Serbia
(International Methodological Conference)

Чланови организационог одбора /A szervezőbizottság tagjai /
Članovi Organizacijskoga odbora / Members of the Organizing Committee

Ottó Beke
University of Novi Sad, Serbia

Fehér Viktor
University of Novi Sad, Serbia

Eszter Gábrity
University of Novi Sad, Serbia

Beáta Grabovac
University of Novi Sad, Serbia

Szabolcs Halasi
University of Novi Sad, Serbia

Rita Horák
University of Novi Sad, Serbia

Laura Kalmár
University of Novi Sad, Serbia

Cintia Juhász Kovács
University of Novi Sad, Serbia

Zsolt Námesztovszki
University of Novi Sad, Serbia

János Samu
University of Novi Sad, Serbia

Márta Takács
University of Novi Sad, Serbia

Judit Raffai
University of Novi Sad, Serbia

Viktória Toma Zakinszki
University of Novi Sad, Serbia

Márta Törteli Telek
University of Novi Sad, Serbia

Zsolt Vinkler
University of Novi Sad, Serbia

Attila Vinkó
University of Novi Sad, Serbia

Éva Vukov Raffai
University of Novi Sad, Serbia

Секретари конференције
Konferenciatitkár
Tajnice konferencije
Conference Secretary

Brigitta Búzás
University of Novi Sad, Serbia

Viola Nagy Kanász
University of Novi Sad, Serbia

Mónika Saláta
University of Novi Sad, Serbia

Уреднички одбор конференције
A konferencia szerkesztőbizottsága
Urednički odbor konferencije
Conference Editorial Board

Fehér Viktor
University of Novi Sad, Serbia
(International Scientific Conference)

Eszter Gábrity
University of Novi Sad, Serbia

Laura Kalmár
University of Novi Sad, Serbia
(International Scientific Conference)

Cintia Juhász Kovács
University of Novi Sad, Serbia
(ICT in Education Conference)

Zsolt Námesztovszki
University of Novi Sad, Serbia
(ICT in Education Conference)

Judit Raffai
University of Novi Sad, Serbia
(International Scientific Conference)

Viktória Toma Zakinszki
University of Novi Sad, Serbia

Márta Törteli Telek
University of Novi Sad, Serbia
(International Methodological Conference)

Éva Vukov Raffai
University of Novi Sad, Serbia
(International Methodological Conference)

Научни и програмски одбор
Tudományos programbizottság
Znanstveni i programski odbor
Scientific and Programme Committee

Председник / Elnök / Predsjednica / Chairperson

Judit Raffai
University of Novi Sad, Serbia

Чланови научног и програмског одбора
A tudományos programbizottság tagjai
Članovi znanstvenog i programskog odbora
Members of the Program Committee

Milica Andevski
University of Novi Sad,
Serbia

Radmila Bogosavljević
University of Novi Sad,
Serbia

Dragana Glušac
University of Novi Sad,
Serbia

László Balogh
University of Debrecen,
Hungary

Éva Borsos
University of Novi Sad,
Serbia

Noémi Görög
University of Novi Sad,
Serbia

Edmundas Bartkevičius
Lithuanian University, Kauno,
Lithuania

Eva Dakich
La Trobe University,
Melbourne,
Australia

Katinka Hegedűs
University of Novi Sad
Serbia

Ottó Beke
University of Novi Sad
Serbia

Zoltán Dévavári
University of Novi Sad,
Serbia

Erika Heller
Lóránd Eötvös University,
Budapest, Hungary

Stanislav Benčíč
University of Bratislava,
Slovakia

Péter Donáth
Lóránd Eötvös University,
Budapest, Hungary

Rita Horák
University of Novi Sad, Serbia

Annamária Bene
University of Novi Sad,
Serbia

Róbert Farkas
University of Novi Sad,
Serbia

Hargita Horváth Futó
University of Novi Sad,
Serbia

Emina Berbić Kolar
Josip Juraj Strossmayer
University of Osijek,
Croatia

Dragana Francišković
University of Novi Sad,
Serbia

Éva Hózsa
University of Novi Sad,
Serbia

Rózsa Bertók
University of Pécs,
Hungary

Olivera Gajić
University of Novi Sad,
Serbia

Szilvia Kiss
University of Kaposvár,
Hungary

Anna Kolláth
University of Maribor,
Slovenia

Cintia Juhász Kovács
University of Novi Sad, Serbia

Elvira Kovács
University of Novi Sad
Serbia

Mitja Krajncan
University of Primorska,
Koper, Slovenia

Imre Lipcsei
Szent István University,
Szarvas, Hungary

Lenke Major
University of Novi Sad
Serbia

Sanja Mandarić
University of Belgrade,
Serbia

Pirkko Martti
University of Turku, Turun
Yliopisto, Finland

Damir Matanović
Josip Juraj Strossmayer
University of Osijek,
Croatia

Éva Mikuska
University of Chichester,
United Kingdom

Vesnica Mlinarević
Josip Juraj Strossmayer
University of Osijek,
Croatia

Margit Molnár
University of Pécs,
Hungary

Ferenc Németh
University of Novi Sad,
Serbia

Siniša Opić
University of Zagreb,
Croatia

Slavica Pavlović
University of Mostar,
Bosnia and Herzegovina

Lidija Pehar
University of Sarajevo,
Bosnia and Herzegovina

Anđelka Peko
Josip Juraj Strossmayer
University of Osijek,
Croatia

Valéria Pintér Krekić
University of Novi Sad,
Serbia

Ivan Poljaković
University of Zadar,
Croatia

Zoltán Poór
University of Pannonia,
Veszprém,
Hungary

Vlatko Previšić
University of Zagreb,
Croatia

Zoran Primorac
University of Mostar,
Bosnia and Herzegovina

Ivan Prskalo
University of Zagreb,
Croatia

Ildikó Pšenáková
University of Trnava,
Slovakia

Judit Raffai
University of Novi Sad,
Serbia

János Samu
University of Novi Sad,
Serbia

László Szarka
University Jan Selyeho,
Komárno,
Slovakia

Zoltán Szűcs
Eszterházy Károly Catholic
University,
Hungary

Svetlana Španović
University of Novi Sad,
Serbia

Márta Takács
University of Novi Sad,
Serbia

Viktória Toma Zakinszki
University of Novi Sad
Serbia

János Tóth
University of Szeged,
Hungary

Vesna Vučinić
University of Belgrade,
Serbia

Éva Vukov Raffai
University of Novi Sad,
Serbia

Smiljana Zrilić
University of Zadar,
Croatia

Julianna Zsoldos-Marchis
Babeş-Bolyai University,
Cluj-Napoca,
Romania

Аутори носе сву одговорност за садржај и језички квалитет радова. Надаље, изјаве и ставови изражени у радовима искључиво су ставови аутора и не морају нужно представљати мишљења и ставове Уредништва и издавача.

A kiadványban megjelenő tanulmányok tartalmáért és nyelvi helyességéért a szerző felelős. A kiadványban megjelenő írásokban foglalt vélemények nem feltétlenül tükrözik a Kiadó vagy a Szerkesztőbizottság álláspontját.

Autori носе сву одговорност за садржај и језичку квалитету радова. Надаље, изјаве и ставови изражени у радовима искључиво су ставови аутора и не морају нужно представљати мишљења и ставове Уредништва и издавача.

The authors are solely responsible for the content and the language of the contributions. Furthermore, statements and views expressed in the contributions are those of the authors and do not necessarily represent those of the Editorial Board and the publisher.

СПОНЗОРИ КОНФЕРЕНЦИЈЕ / A KONFERENCIÁK TÁMOGATÓI / ПОКРОВИТЕЛЈИ
KONFERENCIJE/ CONFERENCE SPONSORS

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Provincial Secretariat for Higher Education and Scientific Research
Pokrajinski sekretarijat za visoko obrazovanje i naučnoistraživačku delatnost

САДРЖАЈ
TARTALOM
SADRŽAJ
CONTENTS

BORSOS ÉVA	
Burgonya, krumpli vagy krompir?	13
MARINA ĐURANOVIĆ	
Komunikacija – jedan od izazova učiteljske profesije	22
FEHÉR VIKTOR	
„Živeo prvi maj!“ – Prakse korištenja memorijalnog parka Mini Jugoslavije u Subotici	31
JASNA KUDEK MIROŠEVIĆ, JADRANKA RUNCHEVA	
Individual educational plan in preschool practice	40
LADNAI ATTILÁNÉ, TÓTH-SZERECZ ÁGNES	
Gyógypedagógusok mentális egészségének longitudinális vizsgálata	47
SLAVICA PAVLOVIĆ, OLEG YUREVITCH LATYSHEV, KAROLINA TADIĆ-LESKO, POLINA ALEKSANDROVNA LATYSHEVA, BOSHRA A. ARNOUT	
5E model učenja za pet pedagoških izazova škole (refleksije)	57
DRAŽENKO TOMIĆ, IVAN PRSKALO	
Neki etički vidici suvremene komunikacije i odgoj	73
АУТОРИ / SZERZŐK / AUTORI / AUTHORS	79

BORSOS ÉVA
Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar Szabadka
bborsoseva@gmail.com

BURGONYA, KRUMPLI VAGY KROMPIR?

Összefoglaló

A növényi vakság évek óta globális szinten létező jelenség, mind a gyerekek, mind a felnőttek körében. Azt jelenti, hogy az emberek még a közvetlen környezetükben megtalálható növényeket sem tudják megnevezni és nem is akarják megismerni őket. Munkámban az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző karának tanító szakos hallgatóinak növény felismerési képességeit vizsgáltam az általunk korábban kifejlesztett módszer segítségével. Most azonban arra is kíváncsi voltam, hogy mennyire van hatással a tudásukra a szerb nyelvű közeg (pl. a boltokban minden szerb nyelven van kiírva stb.) illetve, hogy használják-e még a népi elnevezéseket (pl. burgonya – pityóka, kolompér stb.). A kutatási eredmények azt mutatták, hogy a szerb nyelv egyáltalán nem befolyásolta a hallgatók növény felismerési képességeit. A népi elnevezések használatát csak néhány növénynél figyeltem meg. Ezek helyett a hallgatók kreativitása került előtérbe, ugyanis ők maguk találtak ki (hittek helyesnek?) elnevezéseket a jó válasz reményében.

Kulcsszavak: egyetemi hallgatók, népi elnevezés, növény felismerés, növényi vakság, szerb nyelv

1. Bevezető

Mára már bizonyított tényé vált, hogy az emberek nagyobb érdeklődést mutatnak az állatok, mint a növények iránt (Wandersee, 1999). Ez olyan szintre lépett, hogy nem ismerik a növényeket és nem is szeretnék őket megismerni. A jelenség olyan méreteket öltött, mind a gyerekek, mind a felnőttek körében, hogy külön nevet is kapott: „plant blindness” (Wandersee és Schlusser, 1998; Wandersee és Schlusser, 2001). Szabad magyar fordításban „növény vakságnak” tudjuk nevezni. A 2020-as évben bekövetkezett pandémia csak rontott a helyzeten. A bevezetett szigorú intézkedések, kijárási tilalmak miatt az emberek egyre kevesebb időt töltöttek el a szabad levegőn, a természetben. Az oktatási intézmények pedig digitális oktatásra tértek át, ami lehetetlenné tette a tantermen kívüli órák megvalósítását. A tantermen kívüli oktatás során a tanulók közvetlen tapasztalataikon keresztül, játékos módon ismerhetik meg a körülöttük lévő természetet (Boric és Škugor, 2014).

Ez a természetben tanulással eltöltött idő nélkülözhetetlen a környezettudatosság kialakulásában és fejlődésében. Az is közismert tény, hogy a természetben eltöltött rövid idő is javítja a gyerekek növényekkel kapcsolatos ismereteit (Cooper, 2008). A kutatások szerint a tanulók a gabonaféléket, a park fáit és a kerti virágokat ismerik a legjobban (Wagner, 2008). Viszont nehézséget okoz számukra a mérgező és a gyógynövények felismerése (Francovicova, 2011; Ugulu, 2011).

A természettel való kapcsolat kialakítása, annak megismerése és megszeretése nem csak a szülő feladata, az oktatási intézményeknek is részt kell vállalniuk benne. A tanítók számára a legnagyobb problémát az időhiány okozza pedig sok tanítási egység olyan egyszerűen megközelíthető helyeken is feldolgozható, mint az iskolaudvar vagy egy park ((Borsos et al., 2018a; Borsos et al., 2018b).

A tanítóképző intézményekre is nagy felelősség hárul, hiszen nem mindegy, hogy a leendő tanítók milyen növényfelismerési képességekkel rendelkeznek. Karunkon éppen e miatt nagy hangsúlyt fektetünk a hallgatók ilyen jellegű képzésére is. A biológia (6. szemeszter) és a bevezetés a természettudományokba (4. szemeszter) kötelező tárgyak mellett számos választható tantárgy keretein belül is szerezhettek ismereteket a tanító-, az óvodapedagógus- és a kollégiumi nevelő szakos hallgatóink is.

2. Célkitűzés

Munkánkban a következő kérdésekre kerestük a válaszokat:

1. Milyen növény felismerési képességgel rendelkeznek karunk 2. éves tanító-, óvodapedagógus- és kollégiumi nevelő szakos hallgatói?
2. Mennyire befolyásolja a szerb nyelv a növények megnevezését?
3. Használják-e még a népi elnevezéseket?

3. Anyag és módszer

A felmérést a 2022/2023-as tanévben végeztük el, a „növények” című előadás előtt, áprilisban. A terv az volt, hogy így talán nagyobb lelkesedéssel és érdeklődéssel fogják majd hallgatni az előadást és elsajátítani a tananyagot, ha rádöbbenek, hogy mekkora hiányosságokkal rendelkeznek ezen a területen.

A felmérést online végezve nem kapunk hiteles képet a hallgatók tudásáról: ki tudja milyen segédeszközt használnak a kitöltés során, nem válaszolnak minden kérdésre stb. A hagyományos papír alapon kapott eredmények viszont könnyedén összehasonlíthatók az előző években elvégzett tesztekkel, melyek nem online formában zajlottak illetve a szakirodalmi adatokkal. A növények felismerésében 23 fő: 21 nő és 2 férfi vett részt. A résztvevők 2. évesek voltak BSc képzésen: 8 fő óvoda pedagógus, 12 fő tanító szakos és 3 fő kollégiumi nevelő szakos volt. A hallgatók önként és névtelenül vettek részt a felmérésben, csak azt kértük tőlük, hogy a nemüket és a szakot tüntessék fel.

A vizsgálatot az előző években kifejlesztett módszer alapján végeztük el: egy 60 képből álló power point prezentációt vetítettünk le (Borsos et al., 2021). A hallgatóknak fel kellett ismerniük és le kellett írniuk az adott képen látható növény magyar nevét a kapott sorszámozott papírlapra. Egy-egy növény megfigyelésére 1 perc állt rendelkezésre és a 60 növény után ellenőrzésként még egyszer megnézhatték a diákat.

A felismerendő növényeket most is hat csoportra osztottuk fel. Minden csoportban tíz – tíz faj szerepelt.

A zöldségek csoportjába tartozó növények: sárgarépa (*Daucus carota*), burgonya (*Solanum tuberosum*), karalábé (*Brassica oleracea Gongyloides Group*), brokkoli (*Brassica oleracea var. italica*), spárga (*Asparagus officinalis*), fokhagyma (*Allium sativum*), vöröshagyma (*Allium cepa*), karfiol (*Brassica oleracea var. botrytis*), paradicsom (*Solanum lycopersicum*), közönséges paprika (*Capsicum anuum*).

A gyümölcsök csoportjába tartozó növények: nemes alma (*Malus pumila*), nemes körte (*Pyrus communis*), nemes szilva (*Prunus domestica*), őszibarack (*Prunus persica*), kajszibarack (*Prunus armeniaca*), meggy (*Prunus cerasus*), cseresznye (*Prunus avium*), borszőlő (*Vitis vinifera*), földi eper (*Fragaria vesca*), málna (*Rubus idaeus*).

A gabonafélék csoportjába tartozó növények: közönséges búza (*Triticum aestivum*), kukorica (*Zea mays*), rozs (*Secale cereale*), árpa (*Hordeum vulgare*), abrakzab (*Avena sativa*), köles (*Panicum miliaceum*), cirok (*Sorghum vulgare*), cukorrépa (*Beta vulgaris subsp. vulgaris convar. vulgaris var. altissima*), napraforgó (*Helianthus annuus*), dohány (*Nicotiana tabacum*).

A kerti virágok csoportjába tartozó növények: hóvirág (*Galanthus nivalis*), tulipán (*Tulipa sylvestris*), jácint (*Hyacinthus orientalis*), sárga nárcisz (*Narcissus pseudonarcissus*), tűzliliom (*Lilium bulbiferum*), közönséges orgona (*Syringa vulgaris*), májusi gyöngyvirág (*Convallaria majalis*), muskátli (*Pelargonium zonale*), illatos ibolya (*Viola odorata*), kerti nőszirom (*Iris germanica*).

A park fái csoportba tartozó növények: kocsányos tölgy (*Quercus robur*), nagylevelű hárs (*Tilia cordata*), fehér nyár (*Populus alba*), közönséges nyír (*Betula pendula*), fekete fenyő (*Pinus nigra*), erdei fenyő (*Pinus sylvestris*), ezüstfenyő (*Picea pungens*), közönséges tiszafa (*Taxus baccata*), keleti tuja (*Platycladus orientalis*), vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*).

A gyógy- és fűszernövények csoportjába tartozó növények: borsmenta (*Mentha × piperita*), kamilla (*Matricaria chamomilla*), vadrózsa (*Rosa canina*), orvosi zsálya (*Salvia officinalis*), nagy csalán (*Urtica dioica*), közönséges cickafark (*Achillea millefolium*), gyermekláncfű (*Taraxacum officinale*), fekete bodza (*Sambucus nigra*), rozmaring (*Rosmarinus officinalis*), kakukkfű (*Thymus serpyllum*) (Borsos, et al. 2021; Borsos, 2022).

Helyes válaszként a köznyelvben használt illetve a tudományos elnevezéseket értékeltük 1 ponttal. A rosszul megnevezett növények nulla pontot kaptak. A helyesírási hibákat (rövid magánhangzók a hosszú helyett stb.) nem vettük figyelembe. Ennek alapján összesen 60 pontot tudtak elérni a hallgatók.

A tesztek kijavítása és pontozása után külön megvizsgáltuk, hogy a hallgatók használtak-e szerb vagy szerbre hasonlító elnevezéseket, feltüntettek-e népi elnevezéseket illetve milyen helyesírási hibákat vétettek.

Az eredmények kiértékelése SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) statisztikai program csomaggal történt: leíró statisztikát használtunk.

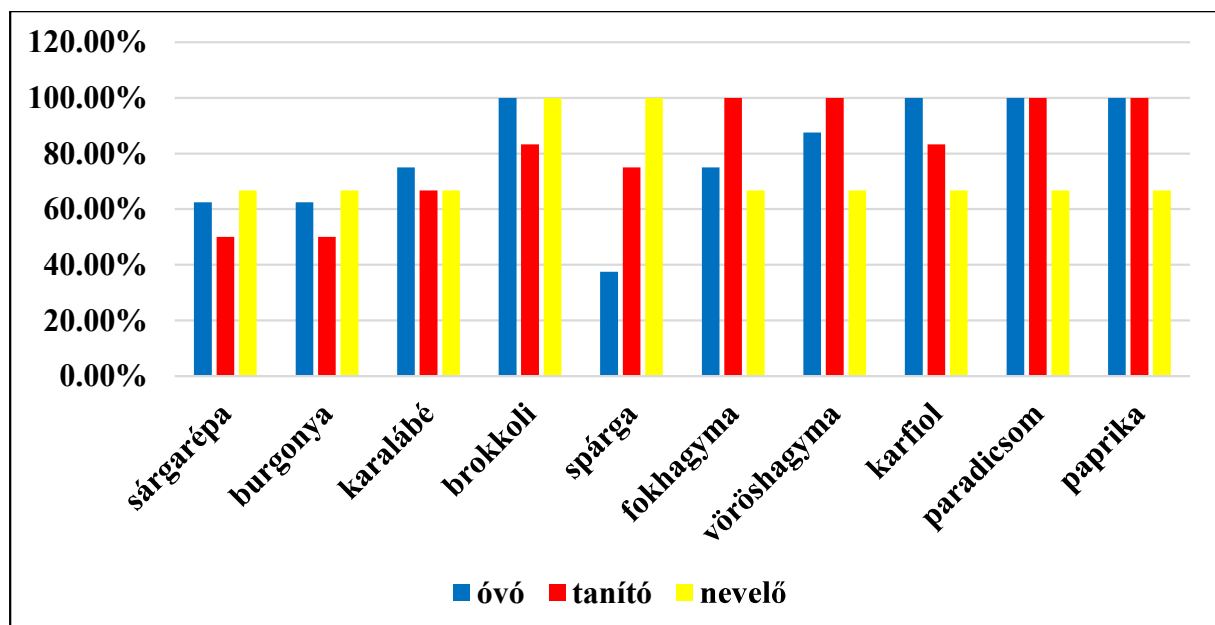
4. Eredmények

A kapott eredmények kiértékelése után megállapítottuk, hogy a hallgatók átlagosan 34.46 (± 6.36) pontot értek el. Ez a maximálisan elérhető pontok 57.43%-t jelenti. A legjobb teszt 45 pontos (75.00%) volt, a legrosszabbra pedig mindössze 25 pontot (41.67%) tudtunk adni.

A tanító szakosok által elért átlag pontszám: 34.41 A legjobb teszten 45 darab helyes megnevezést találtunk, a legrosszabbon pedig 27 darabot. Az óvodapedagógus hallgatók által elért átlag pontszám: 35.63. A legjobb teszten 39 darab helyes megnevezést találtunk, a legrosszabbon pedig 25 darabot. A nevelő szakos hallgatók által elért átlag pontszám: 33.34 A legjobb teszten 35 darab helyes megnevezést találtunk, a legrosszabbon pedig 31 darabot.

A hallgatók a legjobban a gyümölcsöket ismerik. A második helyre a zöldségfélék kerültek, a harmadikra, pedig a kerti virágok. A negyedik helyen a gyógy- és fűszernövények végeztek. Az ötödik helyet a gabonafélék szerezték meg. A legkevésbé ismert növénycsoport, az erdő és a park fái kategória.

A zöldségfélék csoportjába sorolt növények felismerése során elég változatos eredmények születtek (1. ábra). A tanító szakos hallgatók a fokhagymát, a vöröshagymát, a paprikát és a paradicsomot ismerik a legjobban. Ezeket a növényeket mindenki felismerte és helyesen nevezte meg. Az óvo pedagógusok a brokkolit, a karfiolt és a paradicsomot tudták hibátlanul felismerni. A kollégiumi nevelő szakos hallgatók pedig a brokkoli és a spárga esetében nyújtottak 100%-os teljesítményt. A tanítók a sárgarépa és a burgonya megnevezése során szerezték a legkevesebb pontot. Itt azonban a problémát nem a felismerés, hanem a helyes megnevezés okozta. Sárgarépa helyett csak répát írtak, a burgonya helyett, pedig krumplit. Ezekért a válaszokért nem járt pont. A óvo szakos hallgatóknak a spárga felismerése jelentette a legnagyobb gondot. Mentségükre legyen mondván a spárga nem igazán elterjedt zöldségféle Vajdaságban, sem a boltokban, sem a gasztronómiában. A kollégiumi nevelők a brokkoli és a spárga mellett a többi növényt nagyjából azonos szinten ismerik.

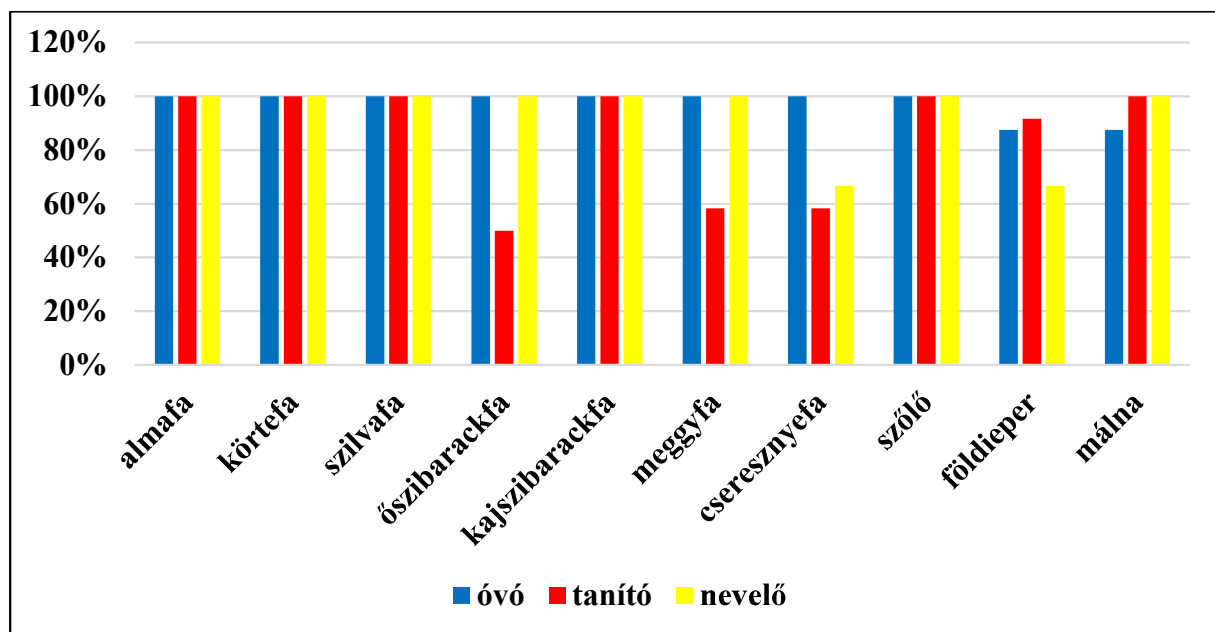

1. ábra: Az egyes zöldségfélék felismerésének aránya százalékban kifejezve (első oszlop: óvodapedagógus hallgatók eredményei, második oszlop: tanító szakos hallgatók eredményei, harmadik oszlop: kollégiumi nevelő szakos hallgatók eredményei).

Az elnevezéseket elemezve, fent már említettük, hogy sok esetben a sárgarépa helyett csak répa szerepel, illetve burgonya helyett gyakoribb a krumpli elnevezés. A fokhagyma esetében egy papírlapon

a fehér hagyma megnevezést találtuk. A helyesírással már nagyobb problémák voltak: fokhagyma helyett „foghagyma”, karalábé helyett „karaláb” szerepelt több esetben is a tesztekben.

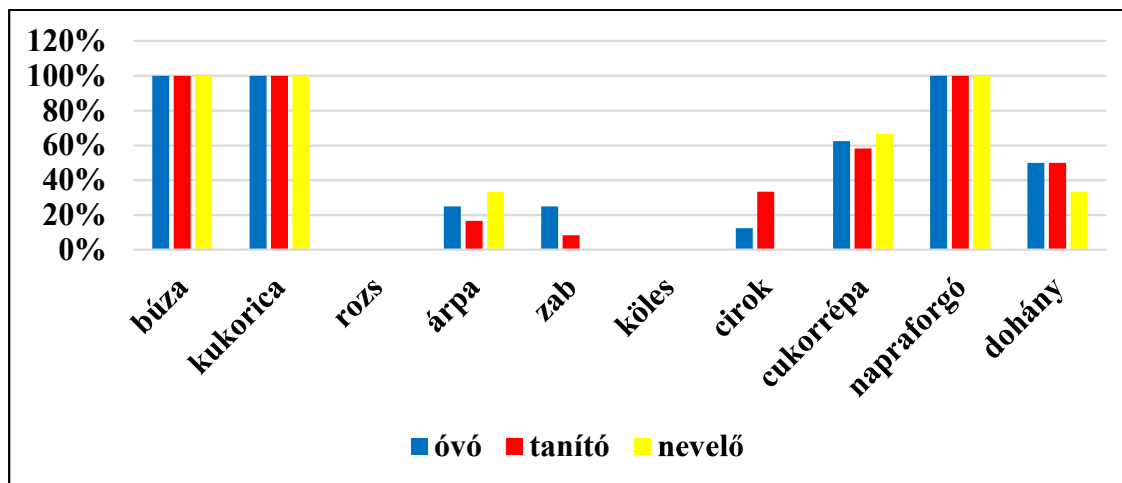
A gyümölcsök a legismertebb növénycsoport mind a három szak hallgatói esetében (2. ábra). A tanító szakos hallgatók az őszibarackot, a meggyet, a cseresznyét és a földiepret nem tudták hibátlanul felismerni és megnevezni. A meggy és a cseresznye esetében keverik a két növényt. Az óvó pedagógusoknak a legnagyobb gondot a földieper és a málna felismerése és pontos megnevezése jelentette. A kollégiumi nevelő szakos hallgatók pedig csak a cseresznye és a földieper felismerésében nem tudtak 100%-os teljesítményt nyújtani. Meglepőnek mondható, hogy a földieper beazonosítása fejtörést okozott, mert az „eper” válaszáért is járt az 1 pont.

2. ábra: Az egyes gyümölcsök felismerésének aránya százalékban kifejezve (első oszlop: óvodapedagógus hallgatók eredményei, második oszlop: tanító szakos hallgatók eredményei, harmadik oszlop: kollégiumi nevelő szakos hallgatók eredményei).

Az elnevezéseket tekintve a földiepernél sok esetben csak az „eper” válasz szerepelt és két esetben megjelent a számóca elnevezés is. A kajsziarack Vajdaságban inkább sárgabarack néven ismert így ez helyes válasznak számított. A hallgatók azonban kreatívak voltak és megjelent a kopaszbarack és a nektárfa elnevezés is. Ismét a helyesírással volt a nagyobb probléma: meggy helyett „megy”, az őszibarack helyett pedig „őszibarack” és „összibarack” szerepelt a papírokon. A szőlő helyett „szöllő” és „szöllő” neveket írták fel a hallgatók. Előbbi helyesírási hiba, utóbbit viszont a népi elnevezés alapján írták így.

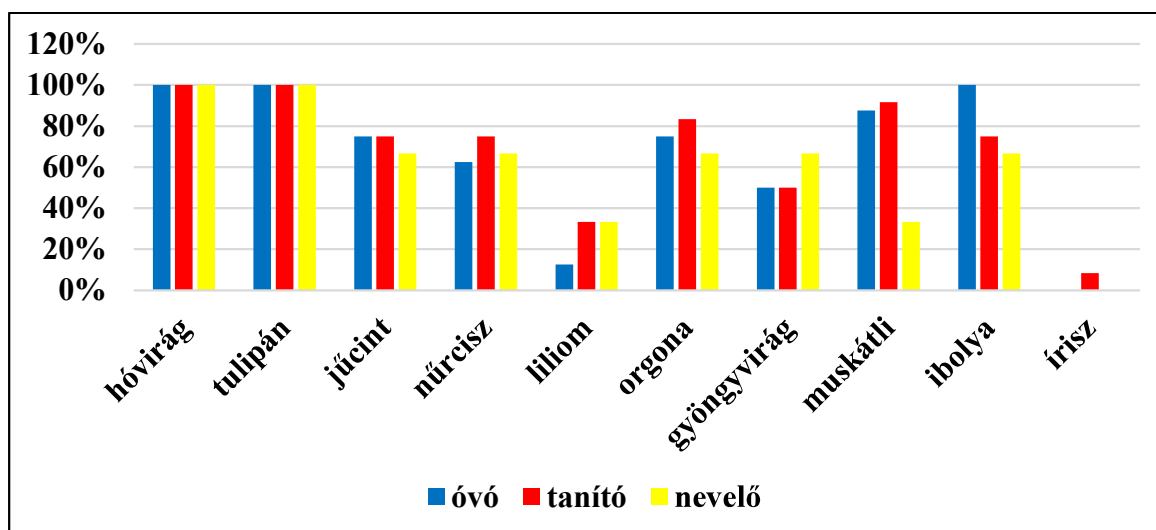
A gabonafélék és takarmánynövények csoportjába sorolt növények felismerése során elég gyenge eredmények születtek. Ahogyan a 3. ábrán látható, néhány növény esetében teljesen hiányoznak az oszlopok, mert senki nem tudta ezeket felismerni és megnevezni. A tanító szakosok a búzát, a kukoricát és a napraforgót hiánytalanul felismerik és helyesen nevezik meg. A rozst és a kölest viszont senki nem tudta beazonosítani. Ez talán azzal magyarázható, hogy Szabadka környékén nem túl sok helyen termesztik ezeket a gabonaféléket. Talán a hallgatók nem találkoztak még velük a szántóföldeken. Az óvó szakos hallgatók szintén a búza, a kukorica és a napraforgó esetében nyújtottak hibátlan teljesítményt és ők sem találkozhattak még a rozssal és a kölessel a termesztési helyükön. A kollégiumi nevelők szintén a búzát, a kukoricát és a napraforgót ismerik a legjobban. Számukra a rozst és a kölest mellett a cirok és a zab felismerése és megnevezése is gondot jelent.

3. ábra: A gabonafélék és takarmánynövények csoportjába tartozó növények felismerésének aránya százalékban kifejezve (első oszlop: óvodapedagógus hallgatók eredményei, második oszlop: tanító szakos hallgatók eredményei, harmadik oszlop: kollégiumi nevelő szakos hallgatók eredményei).

Az elnevezéseket megvizsgálva azt találtuk, hogy a népi elnevezések egyetlen esetben sem jelentek meg. A kukoricánál vártuk a tengeri vagy a törökbúza elnevezést. Helyette a „takarmány kukorica” és a „csöves kukorica” nevek szerepeltek a papíron, amit inkább a hallgatók kreativitásának tudtunk be. A cukorrépának szánt vonalon „fehérrépa” és „fehér retek” feliratot is találtunk. Sok gabonaféle esetében a hallgatók cselesen annyit írtak, hogy „kalász”. Természetesen ezért nem járt pont. A helyesírás csak a búza esetében okozott gondot, lemaradt az ékezet az „ú” betűről.

Számomra meglepő módon a kerti virágok csoportjába sorolt növények felismerése során is akadtak problémái a hallgatóknak mind a három szakon (4. ábra). Valahogy egyértelmű volt, hogy az ibolyát, tulipánt, hóvirágot stb. mindannyian be tudják azonosítani és meg is tudják nevezni. A tanító szakos hallgatók hibátlan eredményt értek el a hóvirág és a tulipán felismerése során. A nőszirmos vagy írisz esetében született a leggyengébb eredmény. Az óvó szakosok a hóvirág és a tulipán mellett az ibolyát is hibátlanul felismerték viszont az íriszt senki nem tudta beazonosítani. A kollégiumi nevelő szakos hallgatók is hasonló eredményt értek el: hóvirág és tulipán maximális pontszám, írisz nulla pont.

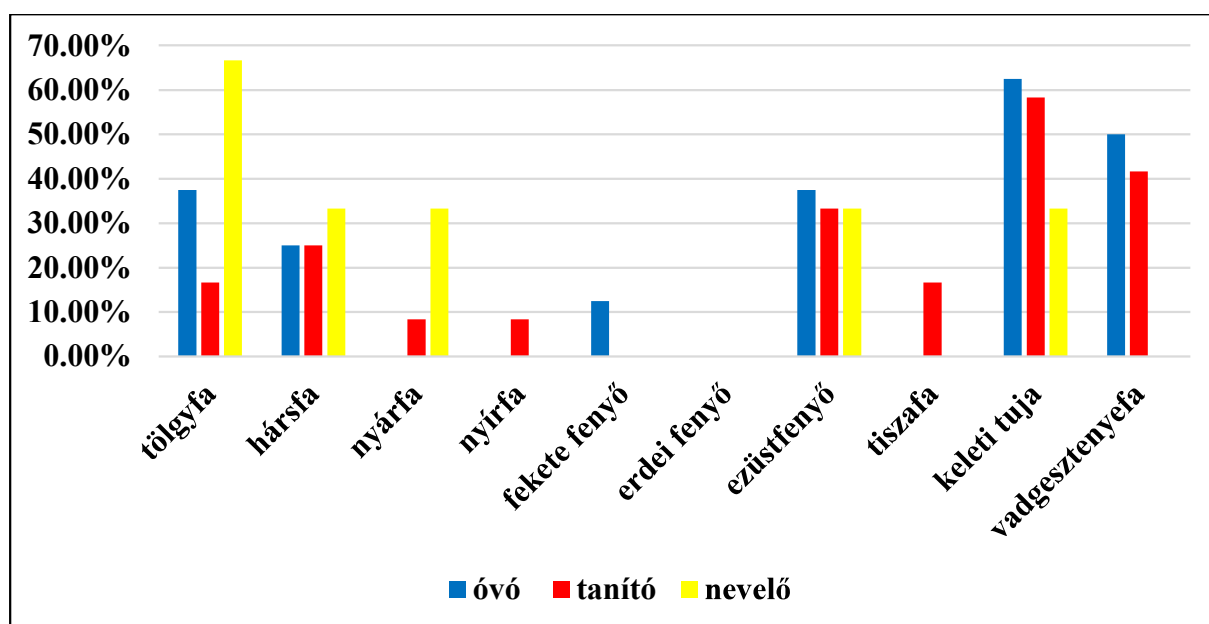
4. ábra: A kerti virágok csoportjába tartozó növények felismerésének aránya százalékban kifejezve (első oszlop: óvodapedagógus hallgatók eredményei, második oszlop: tanító szakos hallgatók eredményei, harmadik oszlop: kollégiumi nevelő szakos hallgatók eredményei).

Az elnevezések vizsgálata során kiderült, hogy a szerb nyelv ismét csak nem volt hatással a hallgatók növényfelismerési képességére. Népi elnevezést két esetben találtunk: a muskátli helyett „muskántli”

illetve „büdöske” elnevezés szerepelt a papírlapokon. A hóvirág egy tesztben jégvirággént volt megnevezve, amiről nem sikerült eldönteni, hogy egyes vidékekre jellemző népi elnevezés vagy a hallgatók kreativitásának köszönhető. A helyesírási hibák most sem maradtak ki: jácint helyett „jácint” és „játszint”, tulipán helyett „tulipánt”, liliom helyett „lilliom” került a vonalakra.

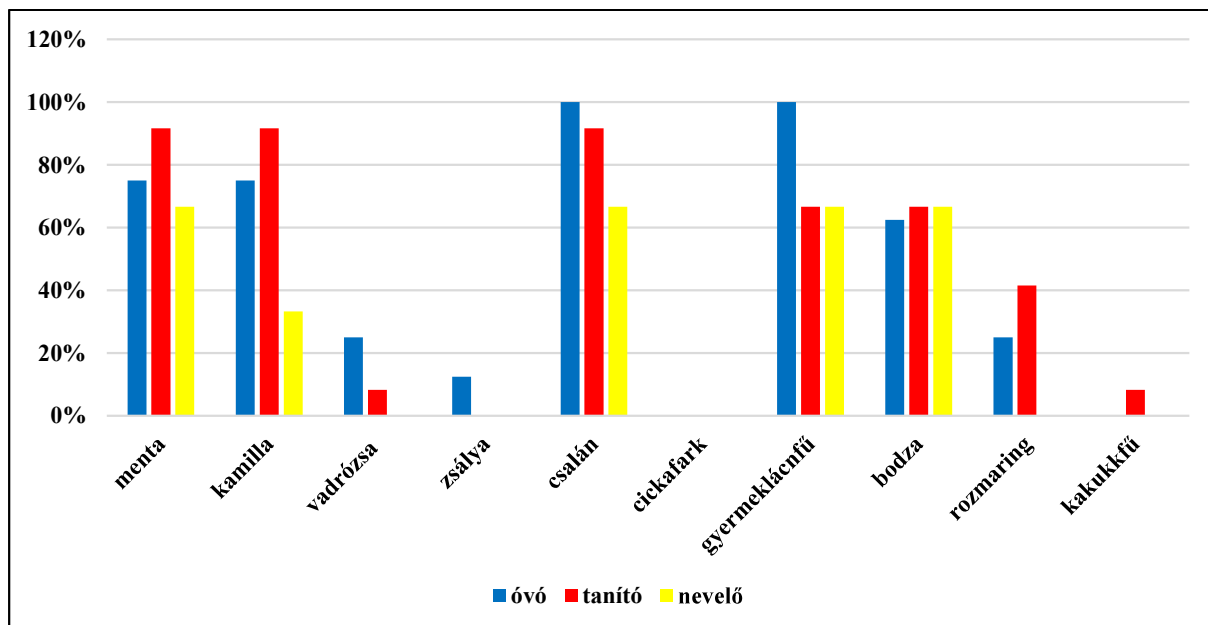
Az erdő és a park fái kategóriába sorolt növények felismerése szintén nagy kihívás elé állította mindhárom szak hallgatóit. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint, hogy egyik növény esetében sem született 100%-os eredmény (5. ábra). A leendő tanítók a keleti tuja és a vadgesztenye esetében nyújtották a legjobb teljesítményt. Az erdei fenyő és a fekete fenyő felismerése pedig egyáltalán nem sikerült nekik. Az óvodapedagógus hallgatók szintén a keleti tuját és a vadgesztenyét ismerik legjobban. Ahogyan az 5. ábrán is látszik az ő kék oszlopuk négy növény esetében is hiányzik: nyárfa, nyírfa, erdei fenyő, tiszafa. A kollégiumi nevelő szakos hallgatók ezzel picit ellentétes eredményt produkáltak, ugyanis ők a tölgyfát ismerik a legjobban. A fenyők megkülönböztetése – fekete fenyő, erdei fenyő – mellett a nyírfa és a tiszafa beazonosítása is gondot jelentett számukra.

5. ábra: Az erdő és a park fái csoportba tartozó növények felismerésének aránya százalékban kifejezve (első oszlop: óvodapedagógus hallgatók eredményei, második oszlop: tanító szakos hallgatók eredményei, harmadik oszlop: kollégiumi nevelő szakos hallgatók eredményei).

Mivel mindhárom szak hallgatói számára a legnagyobb problémát a fenyő félék pontos megnevezése okozta ezért újból előjött a hallgatók kreativitása. A legtöbben csak addig jutottak el, hogy a „fenyő” szót írták a vonalra. Mások a „toboz”, „örökzöld” és „tülevelű fenyő” válaszokkal próbálkoztak, amiért természetesen nem járt pont. Helyesírás tekintetében egyedül a keleti tuja okozott fejtörést, és születtek l ipszilonnal írt változatok is.

A gyógy- és fűszernövények kategóriába tartozó növények felismerése és megnevezése szintén okozott problémákat, ahogyan ezt a 6. ábra is mutatja. Egyes növényfajok esetében teljesen hiányoznak az egyes szakokat jelképező oszlopok. A tanító szakos hallgatók egyetlen gyógy- és fűszernövény esetében sem tudtak 100%-os teljesítményt nyújtani. A legjobb eredmények a menta, a kamilla és a csalán esetében születtek. A cickafarkat pedig senkinek nem sikerült beazonosítani. A leendő óvók a csalánt és a gyermekláncfűvet hiánytalanul felismerték és megnevezték, viszont a cickafarkról és a kakukkfűről fogalmuk nem volt milyen növényfaj is lehet. A kollégiumi nevelő szakosok szintén nem tudtak egyetlen gyógy- és fűszernövény esetében sem 100%-os teljesítményt produkálni. Az ő esetükben a legismertebb növényfajok a menta, a csalán, a gyermekláncfű és a bodza. Négy gyógy- és fűszernövényt egyáltalán nem ismernek. Ezek: a vadrózsa, a zsálya, a cickafark és a kakukkfű.

6. ábra: A gyógy- és fűszernövények csoportba tartozó növények felismerésének aránya százalékban kifejezve (első oszlop: óvodapedagógus hallgatók eredményei, második oszlop: tanító szakos hallgatók eredményei, harmadik oszlop: kollégiumi nevelő szakos hallgatók eredményei).

Az elnevezések tekintetében ennél a növény kategóriánál volt a leggyakoribb a népi elnevezések használata a vadrózsa és a gyermekláncfű esetében. A vadrózsa esetében a következő elnevezéseket találtuk a papírlapokon: csipkebogyó(bokor), csipkerózsa, csipkebogyófa, piros bogyó. Utóbbi ismét csak a hallgatók kreativitását bizonyítja. A gyermekláncfű esetében szinte mindenki a pityang elnevezést használta, amiért járt az 1 pont. De megjelent a kutyatej felirat is és a gyermekláncfű megnevezés is. Helyesírás tekintetében három növényfaj megnevezésénél is születtek kreatív megoldások: zsálya helyett „zsája” és kakukkfű helyett „kakukkfű” és „kakukfű” került a vonalakra. A csalán esetében a használt „csanál” és „csallán” nevek a népi elnevezésre utalnak.

5. Következtetések

Mára már sajnos globális méreteket öltött az, hogy az emberek nem ismerik a növényeket és nem is akarják megismerni őket (Bebbington, 2008; Francovicova, 2011; Wandersee, 1998; Wandersee, 1999; Wandersee, 2001). A növényi vakságnak elkeresztelt jelenség már nem csak a gyerekeket és a felnőtteket érinti, de a tanító szakos egyetemi hallgatókra is jellemző (Borsos et al., 2021). Ez azért jelent problémát, mert ők azok, akiknek az a feladata, hogy megismertessék és megszerettessék a gyerekekkel a növényeket. Rég óta köztudott, hogy, amit a gyerekek szeretnek, azt védeni is fogják. Ez hozzájárul többek között a környezettudatosságuk fejlődéséhez (Chawla, 2006). Ebben nagyon sokat segít a tantermen kívüli oktatás, melynek során a gyerekek a tapasztalatszerzésen keresztül játszva tanulnak (Borsos et al., 2018b; Borsos, 2019).

Az általunk vizsgált tanító-, óvodapedagógus- és kollégiumi nevelő szakos hallgatók a bemutatott növények átlagosan 57.43%-t ismerték fel és nevezték meg helyesen. Ez az eredmény azt mutatja, hogy rájuk is nagymértékben jellemző a „plant blindness” jelensége. Ez azért jelent különösen nagy problémát, mert a bemutatott növények megtalálhatóak a hallgatók közvetlen környezetében és az általuk használt természet és társadalom tankönyvekben szereplő növények alapján állítottuk össze a listát. Remélhetőleg a „bevezetés a természettudományokba” és a „biológia” kurzusok lehallgatása és teljesítése után már magasabb szintű növényfelismerési képességekkel fognak rendelkezni mindhárom szak hallgatói.

Munkánkban arra is kerestük a választ, hogy a szerb nyelv hatással van-e a növények megnevezésére illetve, hogy használatban vannak-e még a népi elnevezések. Egyértelműen megállapítható, hogy se szerb, se szerbre hasonló elnevezést nem találtunk. A népi elnevezések esetében ez csak a gyermekláncfű, a burgonya, a vadrózsa, a szőlő, a csalán és a muskátli esetében figyelhető meg. A hallgatók sok esetben kreativitással próbálják pótolni hiányos növény felismerési képességeiket és

maguk találják ki növény neveket. A legnagyobb problémát a növény nevek helyes leírása jelenti: sok esetben van gond a pontos j és az l ípszilon használatával, lemaradnak vagy felcserélődnek az ékezetek illetve indokolatlanul duplázódnak meg betűk.

Az eredmények egyértelműen megmutatták, hogy nagyobb figyelmet kell fordítanunk a „bevezetés a természettudományokba” és a „biológia” tárgyak oktatása során a növény felismerésre és a növények iránti érdeklődés felkeltésére. A növények ismerete nélkül a hallgatók nem tudnak majd sikeresen tantermen kívüli órákat megvalósítani.

IRODALOMJEGYZÉK

- Bebbington, A. (2005): The ability of A-level students to name plants. *Journal of Biological Education*, 39. 2. 63–67.
- Borić, E., és Škugor, A. (2014): Achieving students' competencies through research-based outdoor science teaching. *Croatian Journal of Education*, 16. 1. 149–164.
- Borsos, É., Borić, E. és Patocskai, M. (2021): What can be done to increase future teachers' plant knowledge? *Journal of Biological Education*, 57. 2. 252–262.
- Borsos, É. (2020): Az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar tanító szakos hallgatóinak növényismerete a 2018/2019-es tanévben. *Képzés és gyakorlat*, 18. 2–3. 1–13.
- Borsos, É., Patocskai, M. és Borić, E. (2018a): Teaching in nature? Naturally! *Journal of Biological Education*, 52. 1. 1–11.
- Borsos, É., Borić, E. és Patocskai, M. (2018b): Be in: teach outdoors! *Croatian Journal of Education*, 20. 3. 843–866.
- Borsos, É. (2019): The gamification of elementary school biology: a case study on increasing understanding of plants. *Journal of Biological Education*, 53. 5. 492–505.
- Borsos, É. (2022): A digitális oktatás hatása a 4. éves tanító szakos hallgatók növény felismerési képességére. *Módszertani Közlemény*, 11. 1. 26–38.
- Chawla, L. (2006): Learning to Love the Natural World Enough to Protect it. *Barn*, 2. 57–78.
- Cooper, C. L. (2008): Botanical knowledge of a group of South Carolina elementary school students. *Ethnobotany Research and Applications*, 6, 121–127.
- Francovicova, J. és Prokop, P. (2011): Children's ability to recognise toxic and non-toxic fruits. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 7. 2. 115–120.
- Ugulu, I. és Aydi, H. (2011): Research on students' traditional knowledge about medicinal plants: Case study of high schools in Izmir, Turkey. *Applied Pharmaceutical Science*, 1. 9. 43–46.
- Wagner, G. (2008): Botanical Knowledge of a Group of College Students in South Carolina, U.S.A. *Ethnobotany Research and Applications*, 6. 443–458.
- Wandersee, J. H. és Schussler, E. E. (1998): A model of plant blindness. *Poster and paper presented at the 3rd Annual Associates Meeting of the 15 Laboratory, Louisiana State University, Baton Rouge, LA.*
- Wandersee, J. H. és Schussler, E. E. (1999): Preventing plant blindness. *The American Biology Teacher*, 61. 2. 82–86.
- Wandersee, J. H. és Schussler, E. E. (2001): Toward a theory of plant blindness. *Plant Science Bulletin*, 17. 1. 2–9.

POTATO, POTATO OR POTATO?

Abstract

Plant blindness characterises both children and adults on a global level. It means that people can't name plants living in their immediate environment and they don't want to become familiar with them. In my work plant identification knowledge of trainee teachers of the University of Novi Sad Teacher Training Faculty in Hungarian was examined with the method that we created previously. But now I was also curious about how much the Serbian language environment affects it (in supermarkets everything is written in Serbian) and whether they use the folk names. The results showed that the Serbian language had not at all effect on trainee teachers' plant identification knowledge. The use of folk names can be observed only in the case of a few plants. Instead of these trainee teachers' creativity comes to the fore because they found out names for plants (they thought they are proper?) hoping for a good answer.

Keywords: *trainee teachers, folk name, plant identification, plant blindness, Serbian language*

АУТОРИ / SZERZŐK / AUTORI / AUTHORS

17. МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
17. NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA
17. MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA
17th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

1. Aleksandrovna Latysheva, Polina
2. Arnout, Boshra A.
3. Borsos Éva
4. Đuranović, Marina
5. Fehér Viktor
6. Ladnai Attiláné
7. Mirošević, Jasna Kudek
8. Pavlović, Slavica
9. Prskalo, Ivan
10. Runcheva, Jadranka
11. Tadić-Lesko, Karolina
12. Tomić, Draženko
13. Tóth-Szerecz Ágnes
14. Yurevitch Latyshev, Oleg

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

37:316.454.5(082)

УЧИТЕЉСКИ факултет на мађарском наставном језику. Међународна научна конференција (17 ; 2023 ; Суботица)

Наука и комуникација [Електронски извор] : зборник радова = Tudomány és kommunikáció : tanulmánygyűjtemény = Znanost i komunikacija : zbornik radova = Science and communication : papers of studies / 17. Међународна научна конференција, Суботица, 9–10. новембар 2023. = 17. Nemzetközi tudományos konferencia, Szabadka, 2023. november 9–10. = 17. Međunarodna naučna konferencija, Subotica, 9-10. novembar 2023. = 17th International Scientific Conference, Subotica, November 9–10, 2023 ; [уредници Viktor Fehér, Laura Kalmár, Judit Raffai]. - Суботица : Учитељски факултет на мађарском наставном језику, 2024

Начин приступа (URL): <https://magister.uns.ac.rs/publ/978-86-81960-21-9>. - Начин приступа (URL): <https://magister.uns.ac.rs/Kiadvanyaink/>. - Начин приступа (URL): <https://magister.uns.ac.rs/Публикације/>. - Насл. са насловног екрана. - Опис заснован на стању на дан: 23.04.2024. - Радови на срп., мађ., хрв. и енгл. језику. - Библиографија уз сваки рад. - Резиме на енгл. језику уз сваки рад.

ISBN 978-86-81960-21-9

a) образовање -- Зборници b) Комуникација -- Зборници

COBISS.SR-ID 143682569